

Književne novosti

Mučeniki. Slike iz naše protireformacije. Napisal A. Aškerc. V Ljubljani 1906. Založil L. Schwentner. Cena te najnovejše knjige Aškerčeve je 3 K, po pošti 3 K 20 h; eleg. vezana pa stane knjiga 4 K 50 h, po pošti 4 K 70 h. Za danes moremo knjigo priporočati le v nakupovanje. Oceno prinesemo v prihodnji številki.

A. Medved: Poezije. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Cena: 3 K 80 h, v elegantni vezavi 5 K, po pošti 30 h več. Več o teh poezijah izpregovorimo pozneje.

Bogumil Vošnjak: „Na razsvitu“. Ruske študije. Cena: broš. 4 K, po pošti 4 K 30 h. Za naslovni list te 396 strani obsežne knjige je oskrbel izvirno risbo gosp. M. Gaspari. Knjigo, ki je spričo najnovejših dogodkov na Ruskem aktualnega pomena, ocenimo v eni prihodnjih števil. Za zdaj jo priporočamo samo v nakupovanje.

Iz naroda za narod. I. shod narodno-radikalnega dijaštva od 5. do 8. kilmavca 1905 v Trstu. V Ljubljani 1905. Izdala „Prosveta“. Založila „Omladina“. Tisk J. Blasnika naslednikov. Cena? Tej knjižici želimo, da bi se med našo inteligenco kar najbolj razširila. Zlasti starejši rodoljubi naj bi posegli po njej. Iz nje se pouče lahko, kaj je stremljenje naše mladine. Marsikakemu nesporazumu bi se izognili, ako bi nas starejših ne bilo sram, približati se onim, ki so poklicani, zavzeti kdaj naša mesta. In človek se sam pomladi, ako vidi okrog sebe toliko mladega življenja, in nove moči začuti v sebi in novo veselje do dela ga prešine. Zlasti pa je za nas, ki nismo slepi za vse to, kar se godi okoli nas in ki smo spričo neutajljivih žalostnih razmer že obupavali sami nad seboj in nad bodočnostjo našega naroda, nemalo tolažilno, če vidimo, kako se naše dijaštvo zavzema za resno delo in s koliko treznostjo in preudarnostjo stremi proti svojemu cilju. Gotovo, samo v vztrajnem, energičnem delu je rešitev našega naroda; ako nas ne reši to, smo izgubljeni! — Zato pa zaslužijo oni mladi ljudje, ki gredo brez vseh osebnih pretenzij, iz gole idealne ljubezni do svojega naroda v boj za njegov obstanek in napredek, naše najtoplejše simpatije!

Slovensko-nemška meja na Štajerskem. Kulturno-zgodovinski in narodopisni doneski. Nabral Ante Beg. Ponatis iz „Slovenskega Naroda“. Z zemljepisnim načrtom. Cena 1 K. V Ljubljani 1905. Tiskala „Narodna tiskarna“. Založil Ante Beg. Majhna knjižica, a zaslužno delo! Že dolgo nismo čitali spisa, ki bi nas bil tako zanimal. Malo je veselega v tej knjižici, tem več pa poučnega. Da bi znali Slovenci v prihodnje bolje čuvati svoje meje, nego so jih znali doslej! — Morebiti bo baš razširjenje te knjižice med obmejnimi Slovenci ugodno vplivalo v tem pogledu. Naj bi se torej pridno kupovala in naša društva in naši rodoljubi naj bi skrbeli za to, da pride v roke tudi takim, ki bi je sami ne naročili. Dobiva se knjižica za gori navedeno ceno pri spisovatelju in založniku gosp. Ante Begu v Ljubljani.

Ruska moderna. Gorkij, Andrejev, Skitalec, Bunin, Čirikov. Novele in črtice. Prevela Minka Govekarjeva. V Ljubljani 1905. Natisnila in

založila Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Cena broširani knjigi 4 K, elegantno vezani 6 K. Zanimivo to knjigo, kateri bi si želeli naslednic, ocenimo v eni prihodnjih številka našega lista.

Slovenska slovstvena čitanka za sedmi in osmi razred srednjih šol. Stavil dr. Jakob Sket. Druga, predelana izdaja. Na Dunaju. 1906. V c. kr. založbi šolskih knjig. Cena 3 K.

Slovstvena zgodovina nikakor ne napreduje istokoračno s slovstvom samim; saj glasuje za vsako novo postojanko v slovstveni zgodovini v prvi vrsti in odločilno potreba, a potrebe so zelo različne. — Ni nadalje pod solncem slovstvene zgodovine kakega naroda, ki bi mogla povsem zadovoljiti slovstvenika samega — v ožjem pomenu — in slovstvenega raziskovalca. Izmed ostale množice, ki se uči slovstvene zgodovine prav tako in razmerno toliko kolikor kakega drugega predmeta pod pritiskom izolike, izmed teh pa nekaterim zadostuje in ugaja ta ali ona slovstvena zgodovina, zlasti ako jih je več na izbiro; vsi pa tudi tu ne bodo zadovoljni, ker vzame vsak izmed njih knjigo s kolikor toliko že vendar začrtanimi zahtevami v roke, a te zahteve so z ozirom na različne odnošaje različne.

To je tako pri vseh velikih narodih in pri velikih ter slavnih slovstvih; docela zadovoljive slovstvene zgodovine nimamo niti za Grke niti za Rimljane, niti za Nemce niti za Poljake itd.

Pri malih narodih, kjer se stvari in osebe stikajo in — butajo še tem laglje, je nezadovoljnost še toliko večja. Brez pomisleka smemo trditi, da ni in ne bo pri nas Slovincih rodila mati sinka, ki bi mogel spisati slovstveno zgodovino, da bi ugajala vsem; saj sta pri nas baje često celo v enem bitju dve osebi, ali kakor se danes pravi: dve stranki, ki si nasprotujeta . . .

Izbira naših slovstvenih zgodovin je sploh jedva še mogoča, ker imamo pravzaprav samo dve. Je li kdo ž njima zadovoljen? Strog kritik jima je med mladim naraščajem vsak, ki ali že — kakorkoli — pripada „književnikom“, ali pa je kandidat za to. — Nas zanima to pot le dr. Sketova knjiga; s šolsko knjigo bo občinstvo že od početka nerado zadovoljno; zakaj take knjige služijo pri nas — zastonj — dvema namenoma: zadovoljiti bi morale veččaka, a tudi privabljeni začetnika ali sploh vsakega, ki se zanima za slovstvo. Tudi med šolniki se slišijo različne sodbe; najbolj nezadovoljni so zastopniki učiteljišč, ki jim je knjiga ne samo preobsežna, ampak tudi postavljena na preveč sistematično stališče; v nekaj manjšem obsegu velja to za realke. Gimnazijski zastopniki pa smatrajo knjigo izvečine za prav primerno, posebno tisti, ki poznajo še iz lastne izkušnje bedo pred letom 1893., preden je izšla 1. izdaja dr. Sketove knjige. Seveda, zdaj, ko je že vzgojila več kakor eno generacijo dijaštva in ko se je vse že privadilo imeti dober pripomoček v rokah, se je zbudila želja po še boljšem; a kak naj bi bil, o tem je lahko ukrepati, težko ukreniti.

Podrobnosti o vsebini ne raziskujemo — to spada v seminarne vaje — splošno pa se je, kolikor me uči več ko desetletna izkušnja, očitavalo, da je 1. izdaja Sketove knjige pri starejših oddelkih mnogo preobširna, v novejši in najnovejši dobi preveč nedostatna. Često se je reklo: vse, kar je do Vodnika, naj se domala izpusti; tako bi se dobilo prostora za novejšo slovstvo. — V tem smo si pač edini, da se ne smejo več povrniti tisti časi, ko se je do pičice proučil vsak pisateljček v dobi od leta 1550.—1800. in se je potem slovstvo zaključilo s Prešernom in Koseskim. Slovensko slovstvo je dospelo do klasične dobe šele po l. 1870., torej se mora slovstveni razvoj zasledovati še najmanj